

**MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W JELENIEJ GÓRZE
58-506 Jelenia Góra, al. Jana Pawła II 7**

**SPRAWOZDANIE
ZA ROK 2020 DOTYCZĄCE REALIZACJI
„POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
DLA MIASTA JELENIEJ GÓRY
NA LATA 2018 – 2020”**

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
1. Promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej	3
2. Wsparcie już istniejących form pieczy zastępczej na terenie Miasta Jeleniej Góry	4
3. Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	13
4. Praca z rodziną biologiczną oraz zwiększenie szans dzieci ukierunkowana na ich powrót do środowiska naturalnego	15
5. Kontynuacja i poszerzenie świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej	16

Wstęp

Powiatowy program rozwoju systemu pieczy zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2018 – 2020 został przyjęty Uchwałą Nr 457.LIII.2018 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 26 czerwca 2018r.

Celem nadrzędnym wskazanego wyżej programu jest rozbudowanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Dla osiągnięcia głównego celu programu wyznaczonych zostało do realizacji pięć celów szczegółowych:

- promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej,
- wsparcie już istniejących form pieczy zastępczej na terenie Miasta Jeleniej Góry,
- wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- praca z rodziną biologiczną oraz zwiększenie szans dzieci ukierunkowane na ich powrót do środowiska rodzinnego,
- kontynuacja i poszerzenie świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W ramach ww. celów szczegółowych zrealizowano szereg zadań cząstkowych, które szczegółowo omówione zostały i przedstawione w formie danych liczbowych w kolejnych pięciu rozdziałach niniejszego sprawozdania.

1. Promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.

Pieczka zastępcza jest alternatywą dla dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki ze strony rodziców biologicznych, którzy mają ograniczoną oraz zawieszoną władzę rodzicielską lub są jej pozbawieni. Zapewnia czas potrzebny na pracę z rodziną biologiczną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka. Przygotowuje także dziecko do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia oraz pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki. Uczy nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych. Zaspokajają potrzeby emocjonalne, bytowe, zdrowotne, edukacyjne i kulturalno-rekreacyjne dziecka.

Pieczka zastępcza działa dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, a do prawidłowego rozwoju konieczne jest zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa i miłości.

W 2020r. w ramach promocji rodzicielstwa zastępczego zamieszczono informację w formie plakatu promującego rodzicielstwo zastępcze na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, kolportowano ulotki oraz informatory dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej. W roku sprawozdawczym utworzona została strona facebookowa pn. Dział Opieki nad Rodziną i Dzieckiem MOPS Jelenia Góra, gdzie umieszczane są najważniejsze informacje dotyczące pieczy zastępczej, poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych oraz inne ważne sprawy związane z rodzicielstwem zastępczym.

Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Jeleniej Góry jest wciąż niewystarczająca. W 2020r. na terenie Miasta Jeleniej Góry funkcjonowało ogółem 112 rodzin zastępczych, w tym 89 spokrewnionych, 19 rodzin zastępczych niezawodowych i 4 rodziny zastępcze zawodowe w tym 3 o charakterze pogotowia rodzinnego.

W 2020r. nie zostało przeprowadzone szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze, ze względu na brak chętnych osób do pełnienia tej funkcji jak również sytuację epidemiczną panującą w całym kraju związaną rozprzestrzenianiem się wirusa SARS COV 2 wywołującego chorobę COVID-19. Wskazać również należy, iż trzech pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze posiada uprawnienia do prowadzenia szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze.

Jednym z obowiązków organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest zawieranie umów o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej. Umowy takie zawiera się zgodnie z przyjętymi limitami rodzin zastępczych zawodowych na dany rok uwzględnionymi w 3-letnich powiatowych programach rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2018-2020 zaplanowano, iż w 2020r. zostanie zawarta 1 umowa o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej. W związku z brakiem kandydatów do pełnienia tej funkcji umowa nie została zawarta.

2. Wsparcie już istniejących form pieczy zastępczej na terenie Miasta Jeleniej Góry

Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w rozwiązywaniu problemów związanych z opieką nad dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej świadczona jest w głównej mierze przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W roku sprawozdawczym 8 rodzin zastępczych skorzystało z poradnictwa i wsparcia psychologicznego udzielonego przez Publiczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Jeleniej Górze, przeprowadzona została diagnoza psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna 20 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, a kolejnych 16 dzieci skorzystało z poradnictwa i terapii.

W 2020r. w MOPS w Jeleniej Górze zatrudnionych było 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, co jedynie częściowo pokrywa zapotrzebowanie w tym zakresie, ponieważ aby zapewnić pełną i cykliczną pracę z rodzinami zastępczymi w Ośrodku należałoby zatrudnić oprócz tego co najmniej 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Wówczas praca z rodzinami zastępczymi jak i pełnoletnimi wychowankami wchodzącymi w proces usamodzielnienia byłaby w pełni realizowana.

W okresie od 1 stycznia 2020r. do 31 grudnia 2020r. opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej objętych było 75 rodzin zastępczych.

Zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. W przypadku dzieci poniżej 3 roku życia oceny tej dokonywano raz na kwartał, w przypadku dzieci powyżej 3 roku życia raz na 6 miesięcy. Po przeprowadzeniu przedmiotowych ocen w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy

zastępczej oraz innymi specjalistami pracującymi z dzieckiem i rodziną zastępczą, organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułował na piśmie opinie dotyczące zasadności dalszego pobytu dzieci w pieczy zastępczej, a następnie przekazywał je do właściwego Sądu. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w 2020r. przeprowadzili 180 zespołów ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 23 zespoły ds. oceny rodziny zastępczej. W roku sprawozdawczym zostało sporządzonych 176 opinii dotyczących oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 23 opinie dotyczących funkcjonowania rodzin zastępczych. Dodatkowo koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej sporządzili 12 opinii na potrzeby i prośbę Sądu, oraz 1 opinię na prośbę Rzecznika Praw Dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wystosowali 9 wniosków do Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej, 11 dzieci, z już uregulowaną sytuacją prawną zostało zgłoszonych do Ośrodka Adopcyjnego. Ponadto dla potrzeb Sądu Rejonowego przeprowadzono 23 wywiady w środowisku, na podstawie, których sporządzono 23 opinie dotyczące osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W przypadku wystąpienia sytuacji problemowych przeprowadzane są wizyty w szkołach, rozmowy z wychowawcą oraz pedagogiem szkolnym. Analizie podlegają zgłaszane przez rodziców zastępczych trudności opiekuńczo – wychowawcze. Opracowywany jest także plan działań interwencyjnych i naprawczych. Ocenie podlegają kontakty dzieci z rówieśnikami, stosunek do dorosłych, relacje między poszczególnymi członkami rodziny.

W uzasadnionych przypadkach sporządzany jest wniosek do Sądu o wydanie odpowiednich zarządzeń dotyczących rodziny zastępczej, w roku 2020 sporządzono 4 takie wnioski. W sytuacji, kiedy w trakcie pracy z rodziną stwierdzony zostaje brak zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, sporządzane są do Sądu Rejonowego wnioski o powrót dziecka do rodziny biologicznej, bądź też o umieszczenie dziecka w innej formie pieczy zastępczej. W okresie sprawozdawczym do Sądu Rejonowego złożono 4 wnioski o rozwiązanie rodziny zastępczej, dzieci zostały umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W ramach pomocy w funkcjonowaniu rodzin zastępczych, a także w rozwiązywaniu szeregu problemów, z jakimi rodziny zastępcze się borykają koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej współpracowali z następującymi instytucjami:

- przedszkolami i szkołami,
- Młodzieżowym Ośrodkiem Socjoterapii,
- Publiczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,

- Dziecięcą Poradnią Zdrowia Psychicznego,
- Poradnią Leczenia Uzależnień,
- Sądami Rejonowymi, kuratorami zawodowymi i społecznymi,
- Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji „WODNIK”,
- przychodniami lekarskimi, poradniami specjalistycznymi,
- Zakładem Ubezpieczeń Społecznych,
- Komendą Miejską Policji w Jeleniej Górze,
- Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie,
- Urzędem Miasta (Wydział Zdrowia, Spraw Społecznych i Organizacji Pozarządowych),
- Działem Interwencji Kryzysowej, Przeciwdziałania Przemocy i Uzależnieniom.

W 2020 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej podejmowali szereg innych działań mających na celu wspieranie rodzin zastępczych:

- 12 rodzin zostało zgłoszonych do akcji charytatywnych tj. „Szlachetna Paczka” czy Wielka Paka dla Dzieciaka dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- 2 rodziny zastępcze zostały wyposażone w sprzęt komputerowy pozyskany dzięki sponsorom,
- 5 dzieci z rodzin zastępczych zgłoszono do wyjazdu wakacyjnego organizowanego przez kuratorium oświaty we Wrocławiu,
- motywowanie rodzin zastępczych do udziału w grupach wsparcia,
- pomoc rodzinom zastępczym w uzyskiwaniu informacji z innych instytucji tj. ZUS, Urząd Skarbowy,
- pomoc w ustaleniu wizyt u specjalistów,
- pomoc w wypełnieniu i złożeniu wniosku o przydział mieszkania z zasobów miasta.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiony został przekrój problemów, w zakresie których koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wspomagali rodziny zastępcze.

Lp.	Rodzaj problemów	Liczba rodzin zastępczych, których problem dotyczy
1.	ZABURZONE RELACJE RODZINNE, W TYM:	
	1.1. Nieumiejętność stosowania właściwej komunikacji interpersonalnej	37
	1.2. Problemy z rodzinami biologicznymi	44
	1.3. Brak umiejętności wytworzenia pozytywnej atmosfery wychowawczej	18

2.	PROBLEMY WYCHOWAWCZE ZWIĄZANE Z DZIEĆMI, W TYM:	
	2.1. Zachowania opozycyjno-buntownicze dzieci	21
	2.2. Uleganie negatywnym wpływom środowiska	16
	2.3. Skłonność do zachowań impulsywnych	18
	2.4. Niskie poczucie własnej wartości, niska samoocena	18
	2.5. Brak poczucia więzi rodzinnej	17
	2.6. Brak poczucia bezpieczeństwa, będący wynikiem dotychczasowych doświadczeń	12
	2.7. Zachowania agresywne	7
3.	PROBLEMY WYCHOWAWCZE, ZWIĄZANE Z POSTAWĄ OPIEKUNÓW, W TYM:	
	3.1. Brak wypracowanego modelu wychowawczego	24
	3.2. Brak tolerancji i zrozumienia wobec niektórych zachowań dzieci, niewłaściwe postrzeganie dziecka	10
	3.3. Niska wiedza o potrzebach dziecka	16
	3.4. Postawa nadmiernie ochraniająca wobec dziecka, nadopiekuńczość	11
	3.5. Niska kontrola własnych emocji	6
	3.6. Zbyt liberalny styl wychowania	11
	3.7. Zbyt wysokie wymagania wobec dziecka	2
	3.8. Przeciążenie sprawowaniem opieki nad dzieckiem	7
	3.9. Nieumiejętność wyznaczenia dziecku obowiązków adekwatnych do jego wieku	17
	3.10. Nieumiejętność wyegzekwowania u dziecka właściwych postaw i zachowań	16
	3.11. Niespójny system nagradzania dzieci i utraty przywilejów	12
	3.12. Przyzwalanie dzieciom na nadmierne korzystanie z TV i komputera	28
	3.13. Brak umiejętnego zorganizowania dziecku czasu wolnego	18
4.	PROBLEMY SZKOLNE, W TYM:	
	4.1. Trudności w nauce	18
	4.2. Nieregularne realizowanie obowiązku szkolnego, wagary	8
	4.3. Niechęć do korzystania z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych	9
	4.4. Niechęć do odrabiania zadań domowych	26
	4.5. Brak wyznaczonego miejsca i czasu na naukę	9
	4.6. Problemy z zachowaniem się w szkole	12
	4.7. Problemy w kontaktach z grupą rówieśniczą	7
5.	PROBLEMY FINANSOWE, W TYM:	
	5.1. Nieumiejętność gospodarowania własnymi środkami finansowymi	3
	5.2. Niskie dochody	9
	5.3. Bezrobocie	4

6.	PROBLEM UZALEŻNIENIA I WSPÓLUZALEŻNIENIA, W TYM:	
	6.1. Nadużywanie alkoholu przez członków rodziny zamieszkujących wspólnie z rodziną zastępczą	4
	6.2. Współuzależnienie i związana z nim dezorganizacja życia rodzinnego	4
	6.3. Zazywanie substancji psychoaktywnych /dot. dzieci wychowywanych w pieczy zastępczej/	0
	6.4. Palenie papierosów /dot. dzieci wychowywanych w pieczy zastępczej/	7
	6.5. Uzależnienie od nikotyny /dot. dorosłych członków rodziny/	22
	6.6. Symptomy uzależnienia od komputera	10
7.	PROBLEMY ZDROWOTNE, W TYM:	
	7.1. Choroby psychiczne	4
	7.2. Zła kondycja zdrowotna dzieci	13
	7.3. Niepełnosprawność	16
	7.4. Choroby przewlekłe dziecka	14

Jak wynika z przedstawionego zestawienia zakres problemów, z jakimi borykają się rodziny zastępcze jest bardzo złożony. Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy pracują w zadaniowym systemie czasu pracy i mogą świadczyć wsparcie dla rodzin zastępczych o różnych godzinach w ciągu dnia, w wymierny sposób ułatwiło rodzinom zastępczym funkcjonowanie. Zarówno rodziny zastępcze, jak i dzieci wychowywane w rodzinnej pieczy zastępczej otrzymały specjalistyczne wsparcie.

Zakres jakościowy i ilościowy działań pomocowych podjętych przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela.

RODZAJ PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ POMOCOWYCH NA RZECZ RODZINY	LICZBA OSÓB, KTÓRE SKORZYSTAŁY ZE WSPARCIA
Działania na rzecz podniesienia kompetencji rodziny	
Poradnictwo z zakresu pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami (Zespół Downa, Zespół FAS, ADHD, autyzm, zaburzenia zachowania i emocji, dysleksja)	28
Poradnictwo z zakresu radzenia sobie z zachowaniami trudnymi tj. agresją, buntem, nieśmiałością, wycofaniem	50
Poradnictwo z zakresu obrania właściwego stylu wychowania	52

Pomoc w wyznaczeniu obowiązków domowych dzieciom	42
Pomoc w budowaniu prawidłowych relacji pomiędzy członkami rodziny, zwiększanie umiejętności interpersonalnych poprzez zachowania asertywne oraz rozwiązywanie konfliktów	58
Przeciwdziałanie stosowaniu kar fizycznych, ukazywanie negatywnych następstw stosowania ich	6
Budowanie u dziecka poczucia bezpieczeństwa poprzez wytwarzanie odpowiednich warunków środowiska wychowawczego	58
Wyznaczenie czasu na naukę, odpoczynek i zabawę	57
Poradnictwo z zakresu postaw wychowawczych	61
Poradnictwo z zakresu właściwego nagradzania dziecka	59
Poradnictwo z zakresu budowania pozytywnej atmosfery wychowawczej	58
Propagowanie podmiotowych relacji pomiędzy członkami rodziny	58
Wsparcie emocjonalne w sytuacjach trudnych	59
Pedagogizacja rodziców z zakresu właściwego użytkowania TV i komputera: rozmowy na temat bezpieczeństwa dziecka w sieci, instrukcje dotyczące zakładania filtru rodzinnego	52
Działania integrujące członków rodziny	56
Zachęcanie do udziału w wydarzeniach kulturalnych	41
Wskazywanie na mocne strony dziecka i możliwości rozwijania ich	48
Ustalenie „regulaminu domowego”, wyznaczenie obowiązków poszczególnych członków rodziny, wskazanie na właściwy sposób komunikacji	35
Działania wspierające dziecko umieszczone w pieczy zastępczej	
Wdrażanie elementów terapii pedagogicznej z wykorzystywaniem specjalistycznych metod pracy z dzieckiem niepełnosprawnym, tj.: kinezylogia edukacyjna, integracja sensoryczna, terapia behawioralna, Metoda Ruchu Rozwijającego,	24

bajkoterapia, arteterapia, trening relaksacyjny, ćwiczenia grafomotoryczne, ćwiczenia logopedyczne, ćwiczenia ogólnorozwojowe, zabawy wspomagające kontrolowanie emocji, gry i zabawy integrujące, ćwiczenia percepcji słuchowej i wzrokowej, ćwiczenia w schemacie własnego ciała, ćwiczenia orientacji w przestrzeni, ćwiczenia usprawniające pamięć, terapia zabawowa	
Zapisanie dzieci do przedszkola, świetlicy parafialnej, na kolonie organizowane przez MOPS i inne formy aktywnego wypoczynku i nauki	15
Rozwijanie zainteresowań dziecka: motywowanie do udziału w kółkach zainteresowań, do udziału w konkursach szkolnych, propagowanie udziału w zawodach sportowych	23
Rozmowy na temat współzawodnictwa i zazdrości pomiędzy dziećmi	11
Motywowanie rodziny do podjęcia terapii specjalistycznej: logopedycznej, psychologicznej, pedagogicznej	31
Motywowanie do regularnego uczęszczania na zajęcia lekcyjne, rozmowy na temat wagarów, ich przyczyn i konsekwencji	64
Rozmowy na temat kontaktów z rówieśnikami, diagnoza kontaktów z grupą rówieśniczą z wykorzystaniem narzędzi diagnostycznych /test niedokończonych zdań/	38
Wspierające rozmowy na temat kontaktów z rodzicami biologicznymi, diagnoza relacji z wykorzystaniem narzędzi diagnostycznych /test niedokończonych zdań, linia życia /	53
Pomoc w wyborze szkoły, planowanie ścieżki zawodowej	16
Kontakty z rodzicami biologicznymi, mające na celu poprawę jakości relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi	22
Towarzyszenie w trakcie wizyt w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	5
Pozyskanie wolontariusza bądź korepetytora celem udzielenia pomocy w nauce	2
Działania na rzecz pomocy rodzinom w trudnej sytuacji materialnej	
Pomoc w aktywnym wyszukiwaniu ofert pracy,	3

redagowaniu CV	
Pomoc w planowaniu budżetu domowego	2
Pozyskanie na rzecz rodziny zastępczej odzieży zimowej i zabawek	21
Poradnictwo w zakresie sposobów uregulowania zadłużeń	3
Działania na rzecz przeciwdziałaniu uzależnieniom	
Pozyskanie informacji na temat form wsparcia osobom uzależnionym motywowanie do podjęcia terapii, również w trybie stacjonarnym oraz dla osób współuzależnionych	13
Profilaktyka uzależnień: rozmowy na temat uzależnień ich konsekwencji i mechanizmów, udostępnianie literatury z zakresu uzależnień, wskazanie na placówki / lekarzy/ inne kontakty pomocne w terapii uzależnień, dostarczenie testów do kontroli uzależnienia oraz filmu na temat uzależnienia od tytoniu, motywowanie do kontrolowania czasu spędzanego przez dzieci przed komputerem	21
Wyznaczenie miejsca do palenia papierosów, uświadomienie rodziców na temat palenia biernego	4
Pomoc w redagowaniu wniosku do Prokuratury Rejonowej w sprawie skierowania na przymusowe leczenie osób zamieszkujących z rodziną zastępczą będących uzależnionymi od alkoholu	4
Działania na rzecz poprawy sytuacji zdrowotnej	
Rejestracja do lekarzy specjalistów: okulisty, ginekologa, laryngologa, neurologa, psychiatry dziecięcego, umówienie spotkania z psychologiem	16
Propagowanie zdrowego stylu życia, poprzez motywowanie do aktywności fizycznej, dbania o higienę osobistą, przestrzeganie czystości w miejscu zamieszkania	37

W roku sprawozdawczym w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS COV 2 utrudniona była praca koordynatorów w związku z wprowadzeniem dużych ograniczeń związanych z działalnością wielu instytucji, z których w latach poprzednich korzystały zarówno rodziny zastępcze jak i dzieci w nich umieszczone.

W związku z wystąpieniem pandemii COVID-19 w 2020r. i potrzebą odpowiedniego zabezpieczenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej, rodzinach zastępczych) na terenie kraju, a także w związku z wejściem w życie przepisów umożliwiających uruchomienie szybkiej ścieżki procedowania projektów unijnych, wdrożono projekt pn. „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020. Celem projektu było zapobieganie i ograniczenie negatywnych skutków epidemii w obszarze pieczy zastępczej poprzez wzmocnienie rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, w zakresie bezpiecznej realizacji zadań tych podmiotów w okresie epidemii. Liderem projektu jest Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a Wojewoda Dolnośląski pełni funkcję Partnera w realizacji zadań na terenie województwa dolnośląskiego, natomiast Miasto Jelenia Góra otrzymało dofinansowanie w kwocie 423.033,62 zł. Celem szczegółowym powyższego projektu było wsparcie dzieci w rodzinnych i instytucjonalnych podmiotach pieczy zastępczej w sytuacji zagrożenia epidemią choroby COVID – 19 poprzez:

- zakup wyposażenia na cele realizowania zadań w trybie zdalnego nauczania (w tym zakup laptopów, komputerów stacjonarnych, oprogramowania i sprzętu audiowizualnego) dla 70 rodzin zastępczych i 8 placówek opiekuńczo wychowawczych,
- zakup środków ochrony indywidualnej i wyposażenia do bezpośredniej walki z epidemią (w tym zakup środków ochrony indywidualnej tj. maseczek, rękawiczek, środków dezynfekcyjnych, a także zakup wyposażenia do organizacji miejsc kwarantanny/izolacji dla dzieci z pieczy zastępczej) dla 82 podmiotów pieczy zastępczej.

Łącznie z pomocy skorzystało 365 osób (rodziny zastępcze, dzieci umieszczone w pieczy zastępczej oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Jeleniej Góry). W ramach otrzymanych środków zakupiono:

- 130 laptopów wraz z oprogramowaniem,
- 130 słuchawek,
- 6 telewizorów,
- 1 rzutnik multimedialny,
- 3 650 szt. maseczek ochronnych,
- 16 000 szt. rękawiczek jednorazowych,
- 110 litrów płynu dezynfekującego,

- w dwóch placówkach opiekuńczo-wychowawczych stworzono i doposażono miejsca kwarantanny dla 4 osób (dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej bądź dzieci ze stwierdzonym zakażeniem wirusem SARS – COV 2).

3. Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Osoba usamodzielniania co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielniania oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby. W przypadku braku opiekuna programu usamodzielniania, opiekunem zostaje pracownik socjalny Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem, przyjmując na siebie obowiązek pomocy i nadzorowania wychowanka. Każdy wychowanek powinien posiadać indywidualny program usamodzielniania zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Program ten jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wraz z opiekunem usamodzielniania co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności. Określane są w nim cele i zadania wychowanka, jego plany edukacyjne oraz życiowe.

W 2020r. indywidualne programy usamodzielniania były przygotowane dla 6 wychowanków, natomiast w przypadku wychowanków posiadających już indywidualny program przeprowadzono dodatkowo 33 aktualizacje tegoż programu oraz 2 zakończenia programu.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Dziale Opieki nad Rodziną i Dzieckiem podejmowali działania na rzecz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej:

- pomoc w budowaniu grupy wsparcia dla wychowanka,
- pomoc i wsparcie w wytyczaniu celów bliższych i dalszych, wspieranie wychowanka w ich realizacji,
- szukanie wolontariuszy chętnych do wspierania wychowanka w dążeniu do samodzielnego niezależnego życia (opiekuna usamodzielniania, wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego itp.)
- kierowanie w miarę potrzeb do różnych instytucji wspierających rodzinę i dzieci oraz dorastającej młodzieży (poradnie specjalistyczne, doradca zawodowy, fundacje, biura prawne, MOPS, ZUS, SAD, UM, WGM, PZON itp.)
- poszukanie sponsorów,
- pomoc w opracowaniu dokumentacji (pisanie pism, pomoc w wypełnianiu wniosków do różnych instytucji),

- pomoc edukacyjna, podtrzymywanie motywacji do nauki i ukończenia szkoły,
- podwyższanie kompetencji społecznych i zaradności życiowej,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów, trudnych sytuacji życiowych (wskazywanie rozwiązań, podpowiadanie, wskazywanie sposobów, sugerowanie),
- prezentacja metod wspomagających rozwiązywanie konfliktów i kwestii spornych, prowadzenie mediacji,
- doradzanie, wspólne zakupy z tytułu uzyskanych świadczeń na zagospodarowanie, usamodzielnienie np. wybór i zakup mebli, artykułów gospodarstwa domowego, pomoc w szukaniu ekipy remontowej,
- pomoc w szukaniu ofert pracy, miejsca zamieszkania,
- pomoc w uzyskaniu lokalu z zasobów miasta Jelenia Góra
- współpraca z UP, OHP, UM, fundacjami i innymi instytucjami mogącymi wesprzeć wychowanka w jego procesie usamodzielnienia,
- oddziaływania wychowawcze mające na celu wyrobienie właściwych postaw społecznych i przygotowanie do samodzielnego życia,
- pomoc w uzyskaniu świadczeń (MOPS, PFRON, ZUS itp.),
- współpraca z opiekunem usamodzielnienia, rodziną wychowanka na rzecz sprawnej i skutecznej realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia
- modyfikowanie z usamodzielnianym i opiekunem IPU w miarę zmieniającej się sytuacji wychowanka,
- objaśnianie norm prawnych i przepisów dotyczących usamodzielnianego wychowanka.

Wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej korzystają ze wsparcia finansowego MOPS na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie.

W roku sprawozdawczym ze świadczeń na kontynuowanie nauki korzystało 17 wychowanków rodzin zastępczych oraz 9 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Z pomocy na zagospodarowanie skorzystało 5 wychowanków rodzin zastępczych oraz 4 wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej. Natomiast pomocą finansową w formie świadczenia na usamodzielnienie objętych zostało 4 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz 1 wychowanek opuszczający placówkę.

Poniżej przedstawione zostało finansowe zestawienie środków wydatkowanych na wskazane cele.

Wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej – otrzymane wsparcie finansowe

Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc na zagospodarowanie		Pomoc na usamodzielnienie	
Liczba osób	Wydatkowana kwota	Liczba osób	Wydatkowana kwota	Liczba osób	Wydatkowana kwota
17	83.888,52 zł	5	7.885,00 zł	4	31.227,00 zł

Wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej – otrzymane wsparcie finansowe

Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc na zagospodarowanie		Pomoc na usamodzielnienie	
Liczba osób	Wydatkowana kwota	Liczba osób	Wydatkowana kwota	Liczba osób	Wydatkowana kwota
9	30.554,40 zł	4	6.308,00 zł	1	6.939,00 zł

Wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej usamodzielniając się, w głównej mierze powracają do miejsca zamieszkania swoich rodziców biologicznych, ze względu na to, iż czas oczekiwania na mieszkanie z zasobów miasta dla osób usamodzielnianych jest bardzo długi. Nie było również możliwości, aby wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą mogli zamieszkać w mieszkaniach chronionych, ponieważ dotychczas na terenie Jeleniej Góry nie zostały uruchomione takie mieszkania.

4. Praca z rodziną biologiczną oraz zwiększenie szans dzieci ukierunkowana na ich powrót do środowiska naturalnego.

Wśród 108 rodzin, z którymi w ciągu 2020 r. pracowali zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze asystenci rodziny w tym: 10 rodzin, z których dzieci znalazły się w instytucjonalnej pieczy zastępczej, natomiast w przypadku 6 rodzin dzieci przebywały w rodzinnej pieczy zastępczej. Do zadań asystentów rodziny w analizowanym okresie należało m.in.:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- opracowanie we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- współpraca z jednostkami administracji samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

5. Kontynuacja i poszerzenie świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W roku sprawozdawczym wydanych zostało 25 skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Miasta Jeleniej Góry, w tym:

- 0 skierowań do Domu Dla Dzieci nr 1 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze,
- 5 skierowań do Domu Dla Dzieci nr 2 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze,
- 6 skierowań do Domu Dla Dzieci nr 3 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze,
- 2 skierowania do Domu Dla Dzieci nr 4 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze,
- 3 skierowania do Domu Dla Dzieci nr 5 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze,
- 9 skierowań do Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka” w Jeleniej Górze, zawierającego w swojej strukturze 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze.

W 2020r. na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wydatkowano łącznie kwotę 3.631.809,27 zł. W kwocie tej mieści się:

- dotacja na utrzymanie dzieci w Domu Dla Dzieci nr 1 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze w wysokości 764.731,76 zł,
- dotacja na utrzymanie dzieci w Domu Dla Dzieci nr 2 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze w wysokości 767.761,08 zł,
- dotacja na utrzymanie dzieci w Domu Dla Dzieci nr 3 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze w wysokości 699.584,82 zł,
- dotacja na utrzymanie dzieci w Domu Dla Dzieci nr 4 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze w wysokości 698.838,66 zł,
- dotacja na utrzymanie dzieci w Domu Dla Dzieci nr 5 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze w wysokości 700.892,95 zł.

W związku z brakiem miejsc w pieczy zastępczej instytucjonalnej jak i rodzinnej, Dział Opieki nad Rodziną i Dzieckiem celem realizacji postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej poszukuje miejsc również poza terenem Miasta Jeleniej Góry. W 2020r. na terenie innych powiatów zarówno w instytucjonalnej jak i rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 57 dzieci (w tym 11 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, 46 dzieci w rodzinach zastępczych). Dotacja przekazana innym powiatom na podstawie porozumień na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej w 2020 r. wyniosła 736.369,29 zł. w tym:

- opłata za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów w kwocie 264.345,84 zł,
- opłata za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w kwocie 490.023,45 zł.